

aan de randen door roodbruin gekleurde papillen getand, iets over de helft flauw gebogen, *zeer zwak* lichtbruin gevlekt; van boven op 't oog dof, in sommige standen glanzend, tamelijk vlak uitgespreid, wat ook voor den top geldt; van onderen blauwgroen, door de vrij sterk ontwikkelde hoofdnerf gekield. De beide onderste loofbladeren der stengel ruim, — de beide bovenste nauw met scheedevormende voet omvattend.

Tusschen de bovenste loofbladeren en de bloeiwijze zaten nog twee bladeren, die 't midden hielden tusschen loof- en schutbladen en in vorm en voorkomen.

Bloeiwijze: een langgerekt cilindrische, ongeveer 8 cM. lange aar.

Bloemen: zittend, elk in den oksel van een lancetvormig, onduidelijk drienervig schutblad;

Vruchtbeginsel gedraaid, cilindrisch, lichtgroen gekleurd;

Bloembladen: lichtrose, alleen de lip met iets donkerder gekleurd honigmerk;

de drie *buitenste* bloembladen langwerpige-ovormig, stomp, waarvan de beide zijdelingsche afstanden en iets meer afgeronden top hadden;

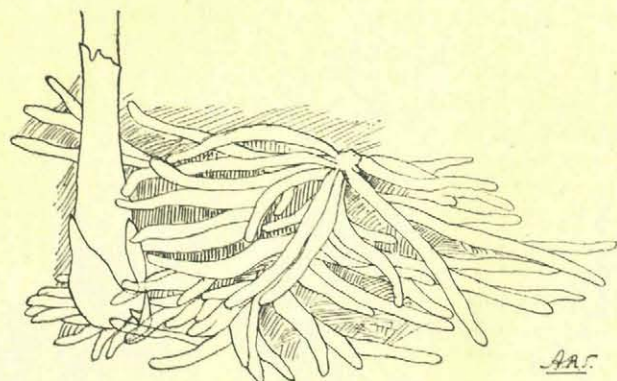
de twee zijdelingsche van de *binnenste* krans waren eivormig, stomp, hol gebogen, en met 't middelste buitenste bloemblad de stempelzuil helmvormig overdekkend.

De *lip* draagt een draadvormige aflopende spoor, die even lang is als 't vruchtbeginsel en iets naar buiten kromt; verder is de lip duidelijk drielobbig; alle lobben zijn even lang, zeer fijn getand, de middelste iets breder dan de beide buitenste en toegespitst; de beide buitenste stomp.

Stempelzuil: kort.

Stempelholte omgekeerd hartvormig;

't *Beursje* roodbruin gekleurd, de beide zakjes

Neottia nidus avis. Vogelnest-orchidee.

staan rechtop, loopen evenwijdig, en zijn gescheiden door 't snaveltje;

Hechtklieren naakt en elliptisch.

Pollinarium:

Polliniën knotsvormig, groengeel;

't *steeltje* geel.

Bij 't bloeien gaven de bloemen zooals we reeds opmerkten vanille-achtige geur; na 't bloeien rook de plant naar Cumarine.

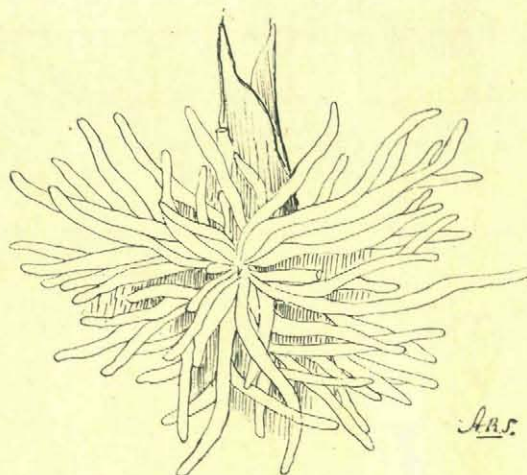
Eenige dagen later meenden we aan de hand van buitenlandsche werken, vooral van Max Schultze's, „Die Orchidaceën Deutschlands, Deutsch-Oesterreichs und der Schweiz” te mogen besluiten dat

onze *Gymnadenia* was de in ons land nog niet gevondene:

Gymnadenia odoratissima.

Als synoniemen vonden we o.a.: *Gymnadenia suaveolens*; *Habenaria odoratissima*; *Orchis odoratissima*; *Saturnia odoratissima*; als bloeitijd werd aangegeven Juni en Juli en als vindplaatsen o.m.:

Duitschland in de Harz, Thüringen, Elzas-Lotharingen, Westfalen. Oostenrijk o.a. in Carinthië en Tirol; in de Alpen tot op 1500 meter en hooger.

Neottia nidus avis.

Gevonden: 9 Juli 1902 in de duinen bij Bergen.

Eerst toen Dr. Goethart ons in staat stelde onze vondst te vergelijken met gedroogde exemplaren van *Gymnadenia odoratissima* uit 's Rijks Herbarium, verkregen we volledige zekerheid en besloten tot de publicatie van deze voor Nederland nieuwe indigeen.

Haarlem.

A. R. SCHOUTEN.

J. JESWIET.

Hulp voor uitkomende vlinders.

Wellicht kan het volgende dienen als gedeeltelijk antwoord op „Van een vogellist en nog wat”, van den Heer J. Boonstra, *D. L. N.* afl. 6.

Omtrent hulp verleen bij 't uitkomen van vlinders kan ik u melden, daarvan dikwijls bedroevende resultaten gezien te hebben. *Hybocampa milhauseri*, waarvan ik de opening van de cocon had verwijld, daar 't mij voorkwam, dat de vlinder er niet door kon, bleef met onontplooiden vleugels zitten, *Saturnia Pavonia*, *Harpyia Vinula* e.a. dito. Ik geloof dat de reden hiervan deze is, dat de vleugels reeds eenigszins glad gestreken worden door de randen van de opening, waar 't ontwikkelde dier door moet kruipen. Vooral bij *Sat. Pavonia* is dit zeer waarschijnlijk, daar hier de hals (als men 't zoo noemen mag) van de pop veerkrachtige banden vertoont, die naar elkaar toe gebogen staan, en welke de vlinder bij 't uitkruipen uit elkaar moet duwen. Dit is echter niet bij alle vlinders zoo, speciaal bij die met zeer zachte cocons. Poppen van *Orgyia Antiqua*, *Porthesia Chrysorrhoea* en *Semele*'s e.a. kan men, zonder gevaar voor slecht ontwikkelen van den vlinder, zelfs geheel uit de cocon nemen.

Op dit gebied zijn geloof ik nog wel eenige interessante waarnemingen te doen, ook over 't openen van harde cocons, etc.

Wageningen

P. CALAND.